

Vänner i liv och död

(Peter Christen Asbjørnsen)

Det var en gång två pojkar, som voro så goda vänner att de lovade varandra att aldrig skiljas, varken i livet eller i döden. Den ene dog ung och en tid därefter friade den andre till en storbondes dotter, fick ja och ordnade till bröllop. Före vigseln gick brudgummen själv till kyrkogården till vännens grav. Där knackade han i marken och ropade vännens namn. Men han kom förstås inte. Han knackade hårdare och ropade högre, men ingen kom. Tredje gången dunkade han i marken och skrek så högt han förmådde att vännen skulle komma, ty han ville tala med honom. Sent omsider hörde han det krafsa i jorden och den döde steg upp ur graven.

»Det var väl att du kom äntligen», sade brudgummen. »Jag har stått här så länge och ropat på dig.»

»Jag var långt härifrån», svarade vännen, »så jag hörde dig inte rikligt förrän du ropade sista gången.»

»Jaså, men ser du i dag ska jag fira bröllop, och du minns väl alt vi kommit överens om att vara med på varandras bröllop.»

»Jo, jag minns det», sa den döde, »men du får allt vänta en stund så att jag hinner snygga mig och göra mig fin, för sannerligen om jag ser ut så att jag kan gå på bröllopfest.»

Pojken hade bråttom för han skulle först hem till bröllopgården innan de skulle gå till kyrkan. Men det var ingen annan råd än att ta det med ro och laga så att vännen fick ett rum där han kunde snygga sig och klä sig i bröllopsstass så att han kunde vara med i kyrkan, ty med skulle han vara.

Den döde var med både till kyrkan och från kyrkan, men när de hunnit så långt i festen att de hade dansat kronan av bruden,

då ville han fara hem. För gammal bekantskaps skull ville brudgummen följa honom tillbaka till graven. På vägen till kyrkogården frågade vännen om den döde sett och upplevat mycket, som kunde vara värt att berätta.

»Ja, det har jag», svarade den döde. »Jag har sett så så mycket, så mycket.»

»Det skulle allt vara lustigt att få se allt det där som du sett», sa brudgummen. »Jag skulle sannerligen ha lust att följa med ett slag och titta jag med.»

»Det kan du gärna göra», sa den döde. »Men du får bereda dig på att det kanske dröjer en stund innan du kan få komma tillbaka.» ”Du minns väl, att vi kommit överens om att vara med på varandras bröllop?”

Ja, det gjorde ingenting, tyckte brudgummen, och så följde han med ner genom graven. Men innan de stego ner i graven tog den döde en grästorva från kyrkogården och la den på kamratens huvud. Vägen gick länge genom mörka sumpmarker och fuktiga kärr, men till sist stodo de framför en tung port. Den öppnades så fort den döde rörde vid den. Där innanför lyste det så vackert, först såg det ut som månsken, men ju längre de kommo desto starkare och klarare blev ljuset. Slutligen kommo de till en plats där det fanns gröna ängar med det saftigaste och vackraste gräs. Där gick en stor hjord boskap på bete. Djuren muggade och åto så mycket de bara orkade, men fastän de åto så mycket så sågo de magra och eländiga ut.

»Vad kommer det sig», frågade pojken som firat bröllop, »att korna se så magra och eländiga ut fastän de äta som om de hade betalt?»

»Det är en symbol av dem som aldrig få nog om de så få aldrig så mycket», sa den döde.

De fortsatte resan både länge och väl. Till slut kommo de till ett berglandskap där marken var beströdd med sten men några

små magra fläckar gräs bär och där. Men här betade en stor hjord och djuren voro så feta och vackra, att det var en fröjd att se på dem.

»Vad?» sa brudgummen, »hur kommer det sig att dessa djur som ha så uselt bete kunna vara så feta och vackra?»

»Det är en symbol av dem som äro nöjda med det lilla de ha», sa den döde.

Resan fortsattes ändå längre och så kommo de till ett stort vatten. Det blänkte och lyste så starkt av vattnet, att brudgummen inte kunde se på det.

»Nu får du sätta dig här och vänta till dess jag kommer igen», sa den döde. »Men det är möjligt att jag dröjer en stund.»

Och därmed försvann han. Brudgummen satte sig ner och medan han satt där föll sömnen över honom och det var som om allting försvann i en lugn och fridfull slummer.

Om en stund kom den döde tillbaka.

»Det var bra att du satt kvar här så att jag hittade dig», sa han.

Men då brudgummen skulle resa sig upp var han övervuxen med mossor och buskar så han liknade själv ett skogssnår. När han äntligen plockat av sig alltihop började de återvandringen och den döde följde sin vän ända fram till graven. Där skildes de och togo farväl av varandra och så snart brudgummen kommit ovan jord gick han direkt hem till bröllopgården. Men när han kom fram till den plats där han tyckte gården borde ligga så kände han inte igen sig. Han tittade sig omkring åt alla håll och han frågade alla han mötte, men ingen kunde ge besked varken om brud eller brudgum, varken om släkt eller vänner, ja, han fick inte höra ett ord om någon som han kände. Alla förvånade sig över den underliga människan, som traskade omkring och såg ut som en fågelskrämma. När han till sist inte

kunde träffa på en enda varelse som han kände gick han till prästgården och berättade för prästen om sina släktingar och om hur det gick till på den tiden då han stod brudgum, och att han gått bort från bröllopgården mitt i festen. Prästen visste ingenting om hela historien, men när han bläddrat en stund i kyrkoböckerna, fick han reda på att det omtalade bröllopet stått för länge, länge sedan och att de människor som gubben talade om levat för fyrahundra år tillbaka.

Sedan den tiden hade det vuxit upp en stor, mäktig ek på gården utanför prästens hus. När gamlingen fick se den klättrade han upp till dess topp för att kunna se sig omkring. Men gubben, som suttit i himmelriket i fyrahundra år och därefter letat sig hem igen, var för gammal och orkeslös för att kunna klättra i träd. Han var stel och styv i kroppen, som naturligt var, och när han skulle ta sig ner igen steg han miste och föll i backen och bröt nacken av sig.